

Waarom de wet werd gegeven

Door John Piper. © Desiring God. Website: desiringGod.org
15 november 1981

Een van mijn zeer grote verlangens voor onze kerk is dat we mensen zijn die de wet van God begrijpen en haar in de Geest van liefde vervullen. De wet die God aan Mozes op de berg Sinaï gaf een paar maanden nadat Hij het volk uit Egypte had geleid, heeft in de afgelopen paar honderd jaar te lijden gehad van zeer negatieve publiciteit. Ik vermoed dat we het verwarrend vinden als we aan de ene kant in Romeinen 6:14 lezen: 'Gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade', maar aan de ander kant in Romeinen 3:31: 'Stellen wij dan door het geloof de wet buiten werking? Volstrekt niet; veeleer bevestigen wij de wet.'

Het misverstaan van de Wet van Mozes

Een deel van deze verwarring wordt veroorzaakt door het simpele feit dat het woord 'wet' in het Nieuwe Testament minstens drie verschillende betekenissen heeft afhankelijk van de context. Het woord 'wet' kan verwijzen naar het hele Oude Testament, zoals in Romeinen 3:19 (waar de voorafgaande citaten uit de psalmen en de profeten komen). Het kan ook verwijzen naar een deel van het OT, zoals wanneer Jezus zegt: 'Meent niet, dat Ik gekomen ben om de wet of de profeten te ontbinden' (Matteüs 5:17). Meer specifiek: het kan verwijzen naar dat deel van het OT dat door Mozes is geschreven, de eerste vijf boeken, die de Thora worden genoemd. Bijvoorbeeld, Jezus zei in Lukas 24:44: 'Dit zijn mijn woorden, die Ik tot u sprak, ... dat alles wat over Mij geschreven staat in *de wet van Mozes* en de profeten en de psalmen moet vervuld worden.' De derde betekenis van de term 'wet' is niet een ander gedeelte van het OT, maar het OT op een andere manier begrepen. We zullen straks zien hoe velen er in Israël de wet van Mozes verdraaiden tot wetticisme. Dat wil zeggen: ze maakten de wet los van haar basis van het geloof, ze faalden de afhankelijkheid van de Geest te benadrukken, en dus maakten ze van de geboden een taakomschrijving van wat je moet doen om de redding als een beloning te verdienen. Dat is wetticisme. Maar er is geen Grieks woord voor wetticisme, dus als Paulus wilde verwijzen naar deze vervorming van de wet van Mozes, gebruikte hij vaak de woorden 'werken der wet' (bijv. Romeinen 3:20; Galaten 2:16, 3:2, 5). Maar soms gebruikte hij eenvoudigweg het woord 'wet', zoals toen hij zei: 'Gij zijt niet onder de wet, maar onder de genade' (Romeinen 6:14). We zullen zien dat dit niet betekent dat je de wet niet hoeft te houden. Het betekent dat je er niet door wordt belast als een taakomschrijving van wat je moet doen om de redding als een beloning te verdienen. Dus telkens wanneer je het woord 'wet' in het Nieuwe Testament leest, vraag jezelf dan af: gaat het hier over het OT, of de geschriften van Mozes, óf de wetticistische vervorming van Mozes' onderwijs? Dat zal ons ervan weerhouden om negatieve publiciteit aan de wet van Mozes te geven, terwijl het eigenlijk de wetticistische vervorming van de wet is die negatieve publiciteit zou moeten krijgen.

Wat ik deze morgen zou willen doen is Mozes zuiveren van de wijdverbreide beschuldiging dat hij een andere manier van redding en heiliging leerde dan het Nieuwe Testament, namelijk: 'door genade ... door het geloof, ... niet uit werken, opdat niemand roeme' (Efeze 2:8,9). Nu weet ik dat bijna niemand zegt dat God mensen in het OT op een andere manier redde dan Hij vandaag doet. Maar veel Bijbel uitleggers zeggen (of impliceren) dat de wet van Mozes een manier van redding bood die verschilt van de manier die het evangelie biedt. Dat wil zeggen: vrijwel iedereen is het er over eens dat iedereen in het OT gerechtvaardigd werd uit genade door geloof; het was een gave van God. Maar velen zullen nog steeds zeggen dat, hoewel de wet mensen niet opriep om op deze manier gerechtvaardigd te worden, zij er wel toe opriep om Gods zegeningen door werken te verdienen, en door zo te handelen toonde zij de mensen hun totale onbekwaamheid en dreef zij ze naar de Redder.

Of, om het op een andere manier te zeggen, veel Bijbel uitleggers zullen stellen dat het Mozaïsch verbond (gemaakt met Israël op de berg Sinaï) fundamenteel verschilt van het verbond met Abraham (eerder gemaakt) en het Nieuwe Verbond (ingesteld op Golgotha) waar wij onder leven. Het verschil, zo zeggen ze, is dit: in het verbond met Abraham en het Nieuwe Verbond, wordt redding vrijelijk beloofd om te worden ontvangen door geloof zonder werken van de wet. Maar onder het verbond met Mozes wordt redding (of Gods zegen) niet vrijelijk aangeboden aan geloof,

maar het wordt in plaats daarvan aangeboden als een beloning voor werken van de wet. Omdat slechts volmaakte werken de redding van een volmaakt heilige God zouden kunnen verdienen en niemand dat kan presteren, maakt de wet ons eenvoudigweg bewust van onze zonde en ellende en spreekt zij onze veroordeling uit. Dit is tegenwoordig waarschijnlijk de meest bekende kijk op de Mozaïsche wet in de kerk en het is een onjuiste kijk. Het maakt van Mozes een wettische Farizeeër, verandert de Thora in precies de ketterij die Paulus in Galatië veroordeelde en (het ergste van alles) het maakt God tot zijn eigen vijand, die beveelt dat mensen zijn zegen moeten proberen te verdienen (en zo zichzelf verheffen) in plaats van te rusten in zijn algenoegzame barmhartigheid (en zo Hém verhogen).

Ik wil proberen Mozes van deze misvatting te zuiveren door u een bijbelse theologie van de wet in een notendop te geven. Het betreft een enorm onderwerp, maar soms als we de dingen kunnen persen in een overzicht ter grootte van een nootje, kunnen we het in een hoekje van onze gedachten planten totdat het het groeit tot een grote boom van inzicht. Dit is wat ik wil doen: Ik zal de vijf punten die ik aan de orde wil stellen noemen, vervolgens teruggaan en hun bijbelse basis geven, en tenslotte zal ik ze nog eens opsommen. We zullen afsluiten met het zingen over de schoonheid van Gods wet met Psalm 19.

In de eerste plaats: de wet wordt vervuld als we onze naaste liefhebben. In de tweede plaats: liefde is de uitwerking van authentiek, reddend geloof. In de derde plaats: daarom riep de wet niet op tot verdienstelijke werken, maar tot de gehoorzaamheid die voortkomt uit geloof. In de vierde plaats: daarom moeten we de OT geboden op dezelfde manier gehoorzamen als de NT geboden – niet om Gods gunst te winnen, maar omdat we al afhankelijk zijn van zijn vrije genade en vertrouwen dat zijn geboden zullen leiden naar volkomen en blijvende vreugde. In de vijfde plaats: we zouden ons moeten verheugen in Gods wet, haar dag en nacht overdenken, en haar waarde bezingen tot alle generaties.

Liefde vervult de wet

In de eerste plaats dus: liefde is de vervulling van de wet. De cruciale tekst hier is Romeinen 13:8-10.

Zijt niemand iets schuldig dan elkander lief te hebben; want wie de ander liefheeft, heeft de wet vervuld. Want de geboden: gij zult niet echtbreken, gij zult niet doodslaan, gij zult niet stelen, gij zult niet begeren en welk ander gebod er ook zij, worden samengevat in dit woord: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. De liefde doet de naaste geen kwaad; daarom is de liefde de vervulling der wet. (Zie ook Galaten 5:14).

Paulus nam geen groot risico toen hij de hele wet in een gebod samenvatte. Hij had de autoriteit van Jezus om dat te doen. Jezus zei in Matteüs 7:12: 'Alles nu wat gij wilt, dat u de mensen doen, doet gij hun ook aldus: want dit is de wet en de profeten.' Jakobus zei het op een iets andere manier (2:8): 'Indien gij echter de koninklijke wet vervult naar het Schriftwoord: Gij zult uw naaste liefhebben als uzelf, dan doet gij wel.' Dus we hebben drie getuigenissen in het Nieuwe Testament die duidelijk maken dat God door de wet liefhebbende mensen van ons probeerde te maken. Elke afzonderlijk gebod, zegt Romeinen 13:9, heeft als doel de liefde. Dus het eerste punt van onze notendop-theologie van de wet is dat de wet in ons wordt vervuld als wij onze naaste liefhebben.

Liefde is vrucht van geloof

Het tweede punt is dit: liefde is niet een werk dat wij uit ons zelf doen om ons zelf verdienstelijk voor te stellen aan God; het is de vrucht van geloof in de beloften van God. Ter verduidelijking: echte liefde zal leiden tot veel arbeid. Maar het is niet synoniem met arbeid. Het is dieper dan arbeid en gaat aan arbeid vooraf en maakt arbeid mogelijk. Er zijn veel mensen die voor God en hun naaste arbeiden, die dat niet uit liefde doen. Liefde is meer dan religieuze gebruiken en humanitaire diensten. Daarom kan Paulus in 1 Korinthe 13:3 zeggen: 'Al ware het, dat ik al wat ik heb tot spijs uitdeelde, en al ware het, dat ik mijn lichaam gaf om te worden verbrand, maar had de liefde niet, het baatte mij niets.' Iemand zou kunnen vragen: 'Welnu, als je voor iemand kunt

sterven en toch geen liefde hebt, wat ter wereld is dan wél liefde?’ Het antwoord is dat liefde niet van deze wereld is. ‘De liefde is uit God’ (1 Johannes 4:7). Waar er geen geloof is dat het hart verenigd met God, daar is geen echte liefde. Liefde is de uitwerking van echt, reddend geloof. Hier zijn de sleutelteksten: Galaten 5:6: ‘Want in Christus Jezus vermag noch besnijdenis iets, noch onbesneden zijn, maar geloof, door liefde werkende.’ De oorsprong van liefde is een gelovig hart. Verder naar beneden in Galaten 5:22, wordt liefde de vrucht van de Geest genoemd. Met andere woorden: het is iets dat we niet kunnen voortbrengen zonder dat God dat mogelijk maakt. Dus hoe worden we liefhebbende mensen? Galaten 3:5 antwoordt: ‘Die u de Geest schenkt en krachten onder u werkt, (doet Hij dit) ten gevolge van werken der wet, of van de prediking (letterlijk: het horen) van het geloof?’ Het pad waarop de Geest tot ons komt is geloof in Gods beloften; en als Hij komt, is de vrucht die Hij voortbrengt: liefde. Daarom is liefde de vrucht van de Geest en de uitwerking van geloof. In 1 Timotheüs 1:5 zegt Paulus het zo: ‘En het doel van (alle) vermaning is liefde uit een rein hart, uit een goed geweten en een ongeveinsd geloof.’ Slechts echt geloof zal uitmonden in liefde.

Ik denk dat we kunnen illustreren hoe dit werkt aan de hand van onze huidige situatie hier in Bethlehem. Waarschijnlijk zullen we eind januari drie belangrijke beslissingen nemen: of we het huis hiernaast zullen kopen voor toekomstige uitbreiding of parkeerruimte, of we onze kerkorde zullen aanpassen, en of we een hulppredikant zullen beroepen voor onderwijs en werk onder jong volwassenen en een jeugdwerker per september 1982. Ik zou graag zien dat alle drie deze dingen gebeuren. Maar ik weet ook dat sommigen tegen een, sommigen tegen twee, en sommigen tegen alle drie deze voorstellen zijn. Hoe zal liefde eruitzien tussen hen uit ons die het oneens zijn over de komende drie maanden, en waar zal deze liefde vandaan komen?

Liefde is geduldig en vriendelijk; liefde is niet jaloers en pronkt niet; zij is niet arrogant of grof. Zij probeert niet een broeder die anders denkt te vermijden. Ze draagt geen frons, ze verspreid geen geruchten en roddels en spreekt geen kwaad van een naaste, ze sluit haar oren niet voor bewijzen. Integendeel, liefde verheugd zich over de waarheid en is vredelievend, aardig, staat open voor argumenten. Liefde kijkt mensen in de ogen en communiceert welwillendheid. Liefde pruilt niet, heeft geen zelf-medelijden, stelt geen ultimatum om haar zin te krijgen. Zo zal liefde er de komende drie maanden uitzien. En wat een prachtige kans hebben we om onszelf en de wereld te bewijzen dat onze vrede niet slechts gebaseerd is op gelijkheid. Er is geen enkele christelijke genade voor nodig om in vrede met elkaar te leven waar iedereen hetzelfde denkt en hetzelfde voelt. En dus is de tijd van meningsverschillen waar we onszelf in bevinden niet slecht. Het is een goede gelegenheid om te toetsen of er werkelijk genade in ons is of niet.

Als ik voor mezelf de eis van de liefde opsom, dan weet ik wat ik moet doen. Ik moet mijn geloof stutten met enkele beloften. Beloften zoals:

Op deze petra zal Ik mijn gemeente bouwen en de poorten van het dodenrijk zullen haar niet overweldigen. (Matteüs 16:18)

Ik zal u geenszins begeven, Ik zal u geenszins verlaten. (Hebreeën 13:5)

Want zoals de regen en de sneeuw van de hemel neerdaalt en daarheen niet weerkeert, maar doorvochtigt eerst de aarde en maakt haar vruchtbaar en doet haar uitspruiten en geeft zaad aan de zaaier en brood aan de eter, also zal mijn woord, dat uit mijn mond uitgaat, ook zijn; het zal niet ledig tot Mij wederkeren, maar het zal doen wat Mij behaagt en dat volbrengen, waartoe Ik het zend. (Jesaja 55:10,11)

Als ik mijn hart geruststel met deze dingen en een glimp opvang van Gods heldere en soevereine toekomst, dan kan ik weer liefhebben. Ik voel me niet meer bedreigd. Ik voel me niet boos of gedeprimeerd of angstig. Ik heb het gevoel dat er voor de toekomst wordt gezorgd. En als er voor mij wordt gezorgd, dan voelt het heel natuurlijk om voor u te willen zorgen, om u in de ogen te kijken en te glimlachen en slechts het goede voor u te willen. Het punt is dit: in welke mate we ook maar deze goddelijke liefde voor elkaar zullen bereiken, het zal te danken zijn aan geloof in de bevrijdende beloften van God.

De wet roept, in haar roep om liefde, op tot geloof

Dus het eerste punt in onze theologie van de wet was dat liefde de wet vervult. Het tweede punt was dat liefde slechts voortkomt uit geloof in Gods beloften. Het derde punt is daarom dat de wet niet oproep tot verdienstelijke werken, maar tot de gehoorzaamheid die voorkomt uit geloof. Als liefde hetgeen is waar de wet op doelde, en slechts geloof in staat is lief te hebben, dan moet de wet liefde leren. Dit is wat zo vaak over het hoofd wordt gezien. Maar het kan worden aangetoond uit wat Paulus onderwees en uit de wet zelf. De sleutel tekst is Romeinen 9:30-32. Paulus legt daar uit waarom Israël de wet niet vervuld heeft, hoewel het haar eeuwenlang heeft nagejaagd. Hij zegt:

Wat zullen wij dan zeggen? Dit: heidenen, die geen gerechtigheid najaagden, hebben gerechtigheid verkregen, namelijk gerechtigheid, die uit geloof is; doch Israël, hoewel het een wet ter gerechtigheid najaagde, is aan de wet niet toegekomen. Waarom niet? Omdat het hierbij niet uitging van geloof, maar van *vermeende* werken.

Dat woordje ‘vermeende’ is ontzettend belangrijk. Het toont duidelijk dat Paulus niet geloofde dat God de wet ooit bedoeld had om te worden gehoorzaamd door ‘werken’. Dat wil zeggen: als je probeert de wet te gebruiken als een taakomschrijving van hoe je Gods gunst kunt verdienen, dan doe je iets waar de wet zelf tegen is. De wet is tegen ‘de werken der wet’. De wet heeft nooit iemand opgedragen zijn redding te verdienen. De wet is gebaseerd op geloof in Gods beloften, niet op wetticistische pogingen. De fout van Israël was niet het najagen van de wet, maar het najagen van de wet door werken in plaats van door geloof. (Zie Romeinen 3:31, Matteüs 23:23).

Laten we nu naar de wet zelf kijken. De tien geboden zijn het hart van het Mozaïsche verbond en kunnen we vinden in Exodus 20. Israël is in de woestijn van Sinaï gearriveerd drie maanden na de uittocht uit Egypte. De verschrikking van de slavernij en de spectaculaire bevrijding door de Rode Zee staan hun levensecht voor ogen. (Bedenk hoe levensecht het concentratie kamp nog steeds zou zijn drie maanden na de geallieerde bevrijding!) Een van Gods doelen met de uittocht was ervoor te zorgen dat zijn volk Hem zou vertrouwen dat Hij voor hen zou zorgen en hen in het beloofde land zou brengen. Exodus 14:31 zegt dan ook: ‘Toen zag Israël, welk een machtige daad de HERE tegen Egypte gedaan had; en het volk vreesde de HERE en *zij geloofden in de HERE* en in Mozes, zijn knecht.’

Daarom, als de tien geboden beginnen met ‘Ik ben de HERE, uw God, die u uit het land Egypte, uit het diensthuis, geleid heb. Gij zult geen andere goden voor mijn aangezicht hebben’ (Exodus 20:2,3), dan bedoelt God: ‘Herinner u hoe Ik mijn liefde voor u heb getoond en mijn onvergelykbare kracht ten bate van u! Vertrouw Me nu, en zoek uw hulp bij niemand anders.’ De tien geboden zijn gebaseerd op een oproep om te geloven in de God van de uittocht, net zoals het morele onderwijs van het NT is gebaseerd op een oproep tot geloof in de Heer van Goede Vrijdag en Pasen.

De uittocht was een teken voor Israël, net zoals de dood en opstanding van Jezus een teken zijn voor de kerk. De betekenis van het teken is dat God vóór je is en voor je zal werken en voor je zal zorgen, als je Hem slechts vertrouwt. De gebeurtenis van de uittocht in het verleden is een teken van Gods bereidheid om Israël in de toekomst te helpen. Daarom is het geloof dat God door de uittocht bedoelt voort te brengen een zekerheid dat God in de toekomst voor ons zal doen wat hij in het verleden heeft gedaan. Dit wordt duidelijk gemaakt in Deuteronomium 1:29-32 waar Mozes toelicht waarom Israël weigerde het beloofde land binnen te gaan en werd gedwongen 40 jaar in de woestijn rond te zwerven. Mozes had tegen gezegd toen ze het beloofde land voor het eerst naderden: ‘Beeft niet, vreest niet voor hen. De HERE, uw God, die voor u uit gaat, Hij zal voor u strijden in overeenstemming met alles wat Hij voor uw ogen met u gedaan heeft in Egypte ... Doch ondanks dit woord *geloofdet* gij niet in de HERE, uw God’ (Zie ook Numeri 14:11, 20:12; Deuteronomium 9:22-24.) De uittocht was een teken dat God in de toekomst voor Israël zou zorgen. Daarom was de uittocht de basis van Israëls geloof. En dit geloof is de basis van de wet. De wet van Mozes geeft eenvoudigweg aan hoe de Israëlieten zullen leven als ze werken voelen dat hun toekomst veiliggesteld is in God. Je gaat niet stelen als je toekomst veiliggesteld is in God. Je kunt anderen geen pijn doen voor zelfverrijking door moorden of liegen of het verleiden van iemands vrouw of het ontteren van je ouders, als je werkelijk gelooft dat de God van de uittocht en de God

van Pasen aan het werk is om jou de toekomst te geven die het beste voor je is. Al deze zonden komen voort uit het niet geloven van God. De wet is een beschrijving van de gehoorzaamheid van het geloof; het is niet een taakomschrijving van hoe je het loon van Gods zegeningen kunt verdienen.

De wet wordt vervuld door de gehoorzaamheid van het geloof

Dus het eerste punt van onze theologie van de wet was dat liefde de wet vervult. Het tweede punt was dat liefde de uitwerking is van geloof. En het derde punt was dat daarom de wet zelf geen verdienstelijke werken eist, maar slechts de gehoorzaamheid die voortkomt uit geloof. Het vierde punt volgt vanzelf, namelijk: we moeten daarom de OT geboden gehoorzamen (of vervullen!) op dezelfde manier als de NT geboden – niet om Gods gunst te winnen, maar omdat we al afhankelijk zijn van zijn vrije genade en erop vertrouwen dat zijn geboden zullen leiden tot volkomen en blijvende vreugde. Natuurlijk, sinds Christus is gekomen en de offer-wetgeving van het OT heeft vervuld (1 Korinthe 5:7), en al het voedsel rein heeft verklaard (Markus 7:19), en een nieuw volk van God heeft gesticht dat geen nationale of etnische groepering is, zijn veel van de OT geboden op ons niet van toepassing (bijv. de voedselwetten, wetten met betrekking tot de offers, wetten die te maken hebben met politieke organisatie en nationale activiteiten). Maar grote delen van het OT beschrijven dimensies van gehoorzaamheid die in elke tijd voor Gods volk gelden.

Romeinen 8:3,4 leert dat de wet zelf krachteloos is om zulke gehoorzaamheid voort te brengen. De letter doodt; het is de Geest die leven geeft (2 Korinthe 3:6). Daarom heeft God Christus gezonden om te verzoenen voor de zonde (Romeinen 8:3), zodat Hij de Heilige Geest kon uitstorten in ons hart, ‘opdat de eis der wet vervuld zou worden in ons, die niet naar het vlees wandelen, doch naar de Geest’ (Romeinen 8:4). Dus Paulus leert niet dat wij de wet achter ons moeten laten, ook niet dat wij de wet moeten afwijzen voor iets anders, maar dat we de wet moeten vervullen in de kracht van de Heilige Geest door geloof dat zichzelf uitwerkt in de liefde.

We behoren ons te verheugen in Gods wet en haar waarde te bezingen

Concluderend zijn dit de punten: één, de wet wordt in ons vervuld als we onze naaste liefhebben als onszelf. Twee, liefde is de uitwerking van echt, reddend geloof. Drie, daarom leerde de wet ons niet om verdienstelijke werken voort te brengen, maar slechts dat wij de genadige God van de uittocht zouden vertrouwen en de gehoorzaamheid van het geloof zouden vertonen. Vier, daarom verschilt het Mozaïsch verbond niet fundamenteel van het Abrahamitische en het Nieuwe Verbond, want we behoren de geboden van alle drie de verbonden vanuit het zelfde motief te gehoorzamen – niet om Gods gunst te winnen, maar omdat we al afhankelijk zijn van zijn vrije genade en erop vertrouwen dat zijn geboden zullen leiden tot volkomen en blijvende vreugde. Het laatste punt is dan dat wij ons zouden moeten verheugen in Gods wet, haar dag en nacht behoren te overdenken (Psalm 119:97), en haar waarde zouden moeten bezingen aan alle generaties (Psalm 19:8-15).

De aangehaalde Bijbelteksten zijn ontleend aan de NBG-vertaling 1951, © Nederlands Bijbelgenootschap 1951.